

Tørre borgere var ønsket. Langt fra alle inkontinente borgere i Sønderborg Kommune fik tidligere den hjælp, de havde krav på. Det har to fuldtidsansatte kontinenssygeplejersker nu lavet om på til glæde for borgerne og kommunens budget.

Af journalist Christina Sommer

Redigeret af redaktionssekretær Aase Randstoft

Bringes med tilladelse fra Sygeplejersken og Christina Sommer, DSR

Kilde: Sygeplejersken, nr. 24-2008

Det endte alt for ofte med en ble!

En vikar kan medføre store positive forandringer. Det kan Sønderborg Kommune konkludere nu knap 10 år efter, at kontinenssygeplejerske – og Kontinensforeningens formand – Lisbeth Freiberg blev ansat i et vikariat sommeren 1999. Dengang var hun ansat som konsulent i et privat firma, men holdt sig sygeplejefagligt ajour gennem vikarjobs som hjemmesygeplejerske i Sønderborg Kommune, hvor hun bl.a. arbejdede med de inkontinente borgere.

◀ "Dengang var det et stort kaos. Personalet vidste ofte ikke, hvilke hjælpemidler de enkelte borgere havde fået bevilliget, og ofte heller ikke, hvem der egentlig havde en bevilling," fortæller Lisbeth Freiberg, om tiden som vikar for 10 år siden.

En uges vikariat var langt fra nok til at skabe orden i kaos, men Lisbeth Freibergs observationer blev startskuddet til, at byrådet i Sønderborg Kommune i 2002 besluttede at ansætte to kontinenssygeplejersker. I første omgang som et 2-årigt pilotprojekt. Projektet var udgiftsneutralt, da kommunens daværende fire områdecentre hver afgav 0,5 sygeplejerskestilling til de to stillinger, og dermed var jobbet som fuldtidsansat kontinenssygeplejerske i Sønderborg Kommune en realitet for Lisbeth Freiberg og hendes kollega Annette Carstensen.

Brug for hurtig udredning

Og der var nok at tage fat på. Foruden det manglende overblik over kommunens bevillinger var omfanget af og kvaliteten i tilbuddet til de inkontinente borgere meget forskellige, afhængigt af hvilket af de fire områdecentre, patienten var tilknyttet.

"Et sted var der fx en sygeplejerske, der interesserede sig rigtig meget for inkontinens, og her fik borgerne en god udredning modsat et andet område, hvor ingen interesserede sig for emnet," siger Lisbeth Freiberg. Det var dengang kommunens omkring 60 hjemmesygeplejersker med vidt forskellige indgangsvinkler og vidensniveauer om

inkontinens, der stod for udredning og behandling. ◀ "Selvom vi godt vidste, at inkontinensbehandling var vigtigt, lod vi det ofte vige til fordel for andre, mere presserende opgaver. Vi prøvede at hjælpe, så godt vi kunne, men det var ikke altid det, vi prioriterede højest," siger Annette Carstensen, der selv har arbejdet syv år som hjemmesygeplejerske.

Sagsbehandlingen var også ofte langtrukken. Bevilgede en hjemmesygeplejerske en inkontinent borger hjælp, skulle det

først godkendes af assisterende områdeleder, før en gruppe HK'ere (administrativ ikke sundhedsuddannet person) så endelig kunne sætte bevillingerne i værk. "Tidligere kunne det tage flere måneder, før en borger blev udredt. Nu er vores mål, at vi skal kontakte borgeren, senest 3 arbejdsdage efter henvendelse til os. I akutte tilfælde, fx en patient, der er i terminal pleje, eller en borger, der bliver inkontinent fra den ene dag til den anden pga. et fald eller ulykke – så rykker vi ud med det samme," siger Lisbeth Freiberg.

Stil vækkeuret

I dag står de to kontinenssygeplejersker både for de konkrete udredninger og bevillinger af hjælpemidler, som er meget mere end bleer, hvilket det alt for ofte endte med, før Lisbeth Freiberg og Annette Carstensen blev ansat. "Nogen gange kan løsningen være at stille vækkeuret til at ringe hver 3. time, andre gange kan det hjælpe at få trænet bækkenbunden, komme i medicinsk behandling eller at få bedre toiletvaner. Forleden besøgte jeg en ældre og meget stor dame. Her viste det sig, at hendes lænestol var for lav og svær at komme op af. Stolen blev klodset op, og nu kan hun selv nå at komme på toilettet i tide!" siger Annette Carstensen.

Kontinenssygeplejerskerne har fast telefontid hver dag, hvor borgere, pårørende og plejepersonale kan henvende sig, og der er nu formuleret faste procedurer for opgaverne i forbindelse med udredninger, bevillinger og ændringer af bevillinger.

Men informationsarbejdet fylder også meget. Kontinenssygeplejerskerne mødes fast med alle plejegrupper hver 14. dag. Samtidig underviser de plejepersonalepersonale og kommunens sundhedsfaglige elever om inkontinens et par gange om året. "Det vigtigste for os er, at borgerne bliver tørre og kan deltage i et aktivt socialt liv. Og hvis de ikke kan det uden hjælpemidler, må vi finde det bedst egnede. Det er basal sygepleje," siger Lisbeth Freiberg. To spørgeskemaundersøgelser gennemført blandt både de inkontinente borgere og personale i 2002 og 2005 viser, at den basale sygepleje gør en forskel. Bl.a. er antallet af de borgere, der føler, at plejepersonalet virkelig nu har tid til at tage sig af deres vandladningsproblemer, steget fra 30% til 67%, mens 62% af personalet mod tidligere 38% mener, at de har viden nok til at vejlede inkontinente borgere til anden løsning end bleer.

Færre bleer... men hvad med økonomien?

Da Sønderborg Kommune har mere end fordoblet sit indbyggertal pga. strukturreformen i 2007, findes der ingen sammenlignelige tal. Fakta er dog, at kommunen med sine 76.000 indbyggere i dag har udredt 1.800 borgere. Kommunen bruger 1,5 mio. kr. på bleer og 1,5 mio. kr. på urinposer og katetre. Kontinenssygeplejerskerne har kendskab til en kommune med langt færre

indbyggere og kun 1.400 udredte borgere, der bruger samme beløb på hjælpemidler som hele Sønderborg Kommune tilsammen.

'Det fortæller os, at vi gør det rigtige her i Sønderborg,' siger Lisbeth Freiberg. De gode resultater har medført, at pilotprojektet med ansættelse af kontinenssygeplejersker i Sønderborg kommune overgik til at blive permanent i 2006 – og Lisbeth Freiberg og Annette Carstensen arbejder støt videre.

'Vi vil gerne udarbejde endnu mere informationsmateriale til borgerne og plejepersonalet. Det er en uendelig proces at undervise personalet og holde det opdateret, især i tider med høj personaleudskiftning. Forstår vi ikke at undervise og informere personalet, falder det hele til jorden – og det vil i sidste ende ramme den enkelte borger,' siger Lisbeth Freiberg.

Udfordringen

Udfordringen i Sønderborg Kommune var at få styr på det kaos, der var i inkontinensbevillinger samt at få overblik over kvaliteten i de tilbud der findes samt den behandling man kunne give inkontinente borgere

Arbejdspladsen

Hjælpemiddelgruppen i Sønderborg Kommune

Det gjorde de

Kommunen har ansat to kontinenssygeplejersker, som står for udredninger, bevillinger og undervisning af borgere, pårørende og plejepersonale i inkontinens, helbredelsesmuligheder og brug af hjælpemidler.

Det har de opnået

Tilbuddene til inkontinente borgere er blevet specialiseret, ensrettet og effektiviseret til glæde for borgerne, personalet og kommunens økonomi.

Det er de stolte af

At have fået mange borgere til at leve godt og aktivt med deres inkontinens. Personalet har fået mere viden, og de positive tilbagemeldinger fra borgerne er mange.

Det slås de stadig med

Det anslås, at 8-10% af den danske befolkning lider af inkontinens, hvilket svarer til godt 6.000 borgere alene i Sønderborg Kommune. Af dem er 1.800 kendte og udredte borgere – så der er stadig lang vej til, at alle er udredt og har fået hjælp.

Kontakt

Lisbeth Freiberg: lfri@sonderborg.dk

Annette Carstensen: acar@sonderborg.dk